

Pelastetaan säästöpossu

Kolme keinoa, joilla
osakesäästötili korjataan

Emmiliina Kujanpää
Johtava veroasiantuntija,
EVA

emmiliina.kujanpaa@eva.fi
@KEmmiliina
www.eva.fi

Marianne Malmgrén
Oikeustieteen tohtori,
dosentti, VT

marianne.malmgren@
taxservicesmsk.fi

- Osakesäästötilin yläraja pitää poistaa, aikaisempia omistuksia pitää pystyä siirtämään osakesäästötilille ja sijoituskohteita pitää olla enemmän.
- Suomen osakesäästötileillä oli varoja heinäkuussa 2024 arviolta kolmen miljardin euron edestä, kun Ruotsissa ISK-tilien verotusarvo vuonna 2023 oli 145 miljardia euroa.
- Sijoitusvarallisuus tuo taloudellista puskuria ja mahdollistaa suomalaisille paremman tulotason eläkevuosina väestön ikääntyessä ja elinajanodotteen pidentyessä.

Suomen osakesäästötilin käyttö on jäänyt vaatimattomaksi odotuksiin nähden. Toisin on Ruotsissa, missä vastaava tilimalli saavutti nopeasti sen käyttöönoton jälkeen suursuosion. Ilmeinen syy Suomen epäonnistumiselle on se, että osakesäästötiliin kohdistuu useita rajoituksia, joita Ruotsin vastaavaan sijoitussäästötiliin eli ISK-tiliin ei kohdistu.

Jos Suomen osakesäästötilistä halutaan tehdä tehokas kansankapitalismia edistävä väline, tiliin liittyvät keskeiset rajoitukset on poistettava: 1) tilin yläraja pitää poistaa, 2) tilille pitää voida siirtää aiemmat osakeomistukset ja 3) tilin sijoituskohdevalikoimaa pitää laajentaa muun muassa rahastoihin (ks. tarkemmin sivut 15–16).

Parhaimmillaan Suomen osakesäästötili voisi olla kansankapitalismia edistävä väline siten kuin Ruotsissa ISK-tili on ollut.

Kansankapitalismissa on kyse siitä, että laaja osa kansasta omistaa pörssiyritysten osakkeita. Kansankapitalismin myötä keskiluokka pääsee omistamaan tuotannontekijöitä, säästämään ja vaurastumaan. Samalla kotimainen omistajuus vahvistuu.

Komissio on yrittänyt kirittää eurooppalaisia kotitalouksia pääomamarkkinoille, jotta kansalaisten säästöt eivät olisi kiinni pelkästään matalan tai jopa negatiivisen tuoton kohteissa, kuten pankkitileillä ja omistusasunnoissa. Sijoitusvarallisuus tuo taloudellista puskuria ja mahdollistaa suomalaisille paremman tulotason eläkevuosina väestön ikääntyessä ja elinajanodotteen pidentyessä.¹

Pörssi on yrityksille keino hankkia oman pääoman ehtoista rahoitusta niin listautumisanneissa kuin uusanneissakin. Suomalaiset yritykset ovat 2000-luvun ajan jääneet Ruotsia jälkeen sekä aineellisissa että aineettomissa tuotannollisissa investoinneissa. Suomalaisen pääomakannan heikkoudella on vai-

kutuksia kauas tulevaisuuteen.² Vaikka kotitalouksien pörssisijoittaminen ei itsessään vaikuta suoraan yritysten rahoitukseen, likvidit osakemarkkinat parantavat listautumisrahoituksen houkuttelevuutta, millä on heijastusvaikutuksia koko pääomamarkkinoiden toimintaan.³

Viime kädessä kansankapitalismissa on kyse myös kulttuurillisesta muutoksesta: kansalaisten houkuttelemisesta omistajiksi, joita kiinnostaa osakkeiden kautta omistamiensa yritysten menestys ja yritystoiminnan yhteiskunnalliset olosuhteet. Näin ollen toimiva kansankapitalismi ruokkii itsessään terveitä olosuhteita yrityksille toimia.

Pohjoismaisessa vertailussa muiden maiden kotitalouksien sijoittamisaste on suomalaisia korkeampi.⁴ Bruttokansantuotteeseen suhteutettuna ruotsalaiset omistavat selvästi enemmän pörssiosakkeita ja sijoitusrahasto-osuuksia kuin suomalaiset (Kuvio 1).

Eroja sijoittamisaktiivisuudessa voidaan osin selittää kulttuurisyyllä. Ruotsissa sosiaalidemokraatit ajattelivat jo 1970-luvulla, että pääoma kuuluu yhtä lailla työläisille kuin kapitalisteille.⁵ Ruotsissa myös kansalaisten mahdollisuus vaikuttaa osin eläkevarojen sijoituskohteisiin on lisännyt valveutuneisuutta sijoituskysymyksissä.⁶

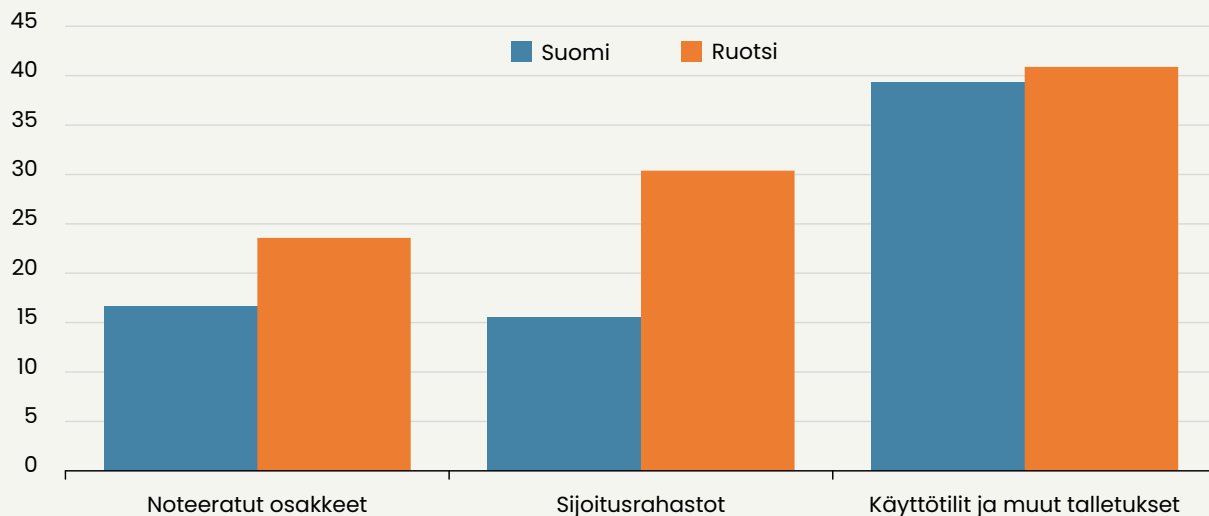
Suomessa eläkejärjestelmään ei sisälly mahdollisuutta vaikuttaa eläkevarojen sijoituskohteisiin. Työeläkejärjestelmä on koettu myös sen verran kattavaksi, etteivät kansalaiset ole nähneet tarpeelliseksi säästää eläkettä varten omaehtoisesti.⁷ Väestön ikääntyessä ja julkisen terveydenhuollon rapautuessa pitkäaikainen osakesäästäminen olisi kuitenkin yhä tärkeämpi keino turvata tulevaisuutta.

Koska Suomessa osakesäästötili ei ole onnistunut toistaiseksi tavoitteissaan, kään-

Kansankapitalismi
hyödyttää yrityksiä.

Kuvio 1. Kotitalouksien talletuksia ja sijoituksia Suomessa ja Ruotsissa (%/bkt)

Tiedot kuvaavat tilannetta 31.3.2024.

Lähde: Suomen Pankki, Statistiska Centralbyrån.

nämme katseemme naapurimaahamme selvittääksemme, mitä siellä on tehty oikein, ja onko Ruotsista kenties jotain opittavaa kansankapitalismin houkuttelemisessa (ks. *Näin osakesäästötili ja ISK poikkeavat toisistaan*, ss. 17–18). Tarkastelemme näiden sijoitusvälineiden tavoitteiden toteutumista. Selvitämme, mitä Suomi voisi Ruotsin tilimallista oppia,

ja miten osakesäästötiliä voitaisiin jatkossa kehittää.

Osakesäästötilin ja ISK-tilin merkittävistä eroista huolimatta yhteistä kummallekin tilimallille ovat sääntelyn tavoitteet eli kotitalouksien säästämiseen kannustaminen sekä pyrkimys neutraaliin verokohteluun suhteessa muihin samantyyppisiin sijoitusmuo-

Suomen osakesäästötilin ja Ruotsin ISK-tilin viisi keskeistä eroa

1. Suomen osakesäästötilille on mahdollista tallettaa vain rahavaroja. Ruotsissa ISK-tilille voi siirtää rahojen lisäksi myös aiempia arvopaperiomistuksia.
2. Ruotsin ISK-tilissä ei ole talletettavien varojen ylärajaa, Suomessa se on 100 000 euroa.
3. Suomessa osakesäästötili on rajattu ainoastaan pörssiosakkeisiin. ISK-tilillä sallitaan myös sijoitukset rahastoihin sekä muihin julkisen kaupankäynnin kohteena oleviin rahoitusvälineisiin, kuten joukkovelkakirjoihin.
4. Suomessa osakesäästötilin tuottoja verotetaan vasta, kun sijoittaja nostaa varoja tililtä. Ruotsi sen sijaan verottaa ISK-tilin laskennallista tuottoa vuosittain mahdollisista nostoista riippumatta.
5. Ulkomaisista osingoista perittyjä lähdeveroja ei voi Suomessa hyvittää verotuksessa, vaan ne jäävät osakesäästötilin kustannukseksi. Kotimaisiin osinkoihin ei liity vastaavaa verokustannusta. Ruotsissa lähdeverot voidaan hyvittää laskennallisen tuoton veroista kansallisten säännösten sallimissa rajoissa.

toihin. Kummassakin valtiossa lainsäätäjä on myös seurannut muutostarpeita ja keventänyt tai keventämässä sääntelyä. Lisäksi yhteistä on tilien hallinnollinen helppous. Tilin omistajan tai palveluntarjoajan ei tarvitse seurata tilille hankittujen sijoitusten hankintamenoja, sillä ne eivät vaikuta verotukseen.

Suomessa osakesäästötilille on voitu sijoittaa varoja vuodesta 2020 alkaen. Ruotsissa ISK on ollut voimassa jo vuodesta 2012 lähtien. Heinäkuussa 2024 Suomessa oli 372 061 aktiivista osakesäästötiliä, mutta osa tileistä on tyhjiä.⁸ Sen sijaan Ruotsissa ISK-tili on ollut oletettua suosittumpi. Ruotsissa oli vuonna 2023 jo 3,8 miljoonaa ISK-tiliä.⁹ Tämä on yli kolmasosa suhteutettuna Ruotsin asukaslukuun siinä, missä Suomen osakesäästötilien määrä on reilut viisi prosenttia suhteutettuna Suomen asukaslukuun.

Osakesäästötileillä oli varoja heinäkuussa 2024 arviolta 3,0 miljardin euron edestä. Ruotsissa ISK-tilien verotusarvo oli vuonna 2023 145 miljardia euroa (1 665 miljardia Ruotsin kruunua), siis viisikymmentäkertainen ver-

rattuna Suomen osakesäästötilien markkina-arvoon.¹⁰ Kuitenkin Ruotsissa on asukkaita vain vajaa kaksinkertainen määrä Suomeen nähden.

Täyttyivätkö tavoitteet?

Suomen osakesäästötilin tavoitteeksi kirjattiin kotitalouksien ja piensijoittajien aktiivisen säästämisen ja sijoittamisen edistäminen. Osakesäästötilillä haluttiin parantaa kotitalouksien asemaa rahoitusmarkkinoilla. Sen arvioitiin edesauttavan palveluntarjoajien välistä kilpailua ja lisäävän sijoitustuotteiden valikoimaa tavalla, jonka voidaan ennakoita lisäävän yksityishenkilöiden kiinnostusta sijoittamiseen.¹¹

Osakesäästötilin verotuksesta säädettyä tavoitteeksi asetettiin pitkäaikainen säästäminen ja pitkäjänteinen sijoitustoiminnan harjoittaminen.¹² Osakesäästötilin myötä piensijoittajat saivat vastaavan verotuksen lykkäätymisedun kuin sijoitusvakuutuksissa ja kapitalisaatiosopimuksissa, jotka raskaamman

Miten lykkäätymisetu vaikuttaa?

Matti tallettaa osakesäästötilille 10 000 euroa ja sijoittaa koko summan A Oyj:n osakkeisiin. Myöhemmin osakkeille maksetaan 500 euroa osinkoa, ja Matti sijoittaa summan B Oyj:n osakkeisiin. Matti myy samalla puolet A Oyj:n osakkeista 5 500 euron hintaan ja ostaa koko hinnalla B Oyj:n osakkeita. Mattin osakesäästötilillä on B Oyj:n osakkeita 6 000 euron arvosta.

Jos Matti olisi tehnyt sijoituksen arvo-osuustililtään, hän olisi maksanut saamistaan osingoista 25,5 prosenttia veroa, jolloin netto-osinko olisi ollut 372,50 euroa.^a A Oyj:n osakkeiden 500 euron suuruudesta luovutusvoitosta Matti olisi maksanut pääomatuloveroa 30 prosentin verokannalla, jolloin nettovoitto olisi ollut 350 euroa. Matti olisi voinut hankkia B Oyj:n osakkeita 5 722,50 eurolla.

Esimerkissä verotuksen lykkäätymisedun määrä on 277,50 euroa. Laskelmassa ei ole huomioitu kaupankäyntikustannuksia.

^a Pörssiosingoista 85 prosenttia on veronalaista tuloa 30 tai 34 prosentin verokannalla. Tässä on oletettu 30 prosentin verokanta.

kulurakenteensa ja korkean vähimmäissijoituksen määrän vuoksi olivat olleet piensijoittajien ulottumattomissa (ks. *Miten lykkääntymisetu vaikuttaa?*, s. 5).¹³

Suomessa osakesäästötilille valittu veromalli palvelee pitkäaikaiseen säästämiseen kannustamisen tavoitetta hyvin, sillä veroetu on sitä suurempi, mitä pidempään sijoittaja pitää rahansa osakesäästötilillä. Etu voi olla jopa elinikäinen. Vastaavaa sekä osinkojen että luovutusvoittojen verotuksen täyttä lykkääntymisetua ei liity Ruotsin ISK-tiliin eikä muihin pohjoismaisiin verrokkeihin.¹⁴

Yhtenä verosääntelyn tavoitteena oli poistaa osakesäästämislähtöisestä verotuksesta johtuva lukitusvaikutus (ks. *Mitä lukitusvaikutus tarkoittaa?*). Lukitusvaikutuksen poistamisella tavoiteltiin sijoitusten hajauttamisen helpottamista ja sillä arvioitiin olevan lievä positiivinen vaikutus rahoitusmarkkinoiden likviditeettiin.¹⁵ Osakesäästötilin veromalli poistaa lukitusvaikutuksen tehokkaasti osakesäästötilille sallittujen sijoituskohteiden eli pörssi-

siosakkeiden välillä. Lukitusvaikutus ei kuitenkaan kokonaan poistu, vaan siirtyy toiseen kohtaan, sillä varojen nostaminen osakesäästötililtä johtaa verotukseen. Vaikka osakesäästötilin omistaja näkisi varallisuudelleen suurempaa tuottopotentiaalia muissa sijoituskohteissa, varallisuuden säilyttäminen osakesäästötilillä voi silti kannattaa, sillä varojen nosto aiheuttaa veroseuraamuksia.

Osakesäästötilin tavoitteena oli siirtää kotitalouksien huomattavia passiivisia talletusvaroja aktiivisempaan sijoitustoimintaan ja edistää samalla pääomien tarjontaa. Kotitalouksilla oli vuoden 2017 lopussa 66 miljardia euroa talletustileillä, mikä vastasi 30 prosenttia Helsingin pörssin markkina-arvosta. Lainvalmistelussa arvioitiin, että jos osa talletusvaroista saataisiin osakesäästötilin kautta kanavoitua suorina sijoituksina suomalaisille yrityksille, suomalainen pääomapohjainen yritysrahoitus paranisi.

Lisäksi ajatuksena oli, että osakesäästötili voisi kannustaa kotitalouksia ottamaan

Mitä lukitusvaikutus tarkoittaa?

Suomi verottaa omaisuuden, esimerkiksi suoraan omistettujen osakkeiden, arvonnousua silloin, kun omaisuus luovutetaan eikä silloin kun arvonnousu osakekurssin noustessa syntyy.

Koska varallisuuden myyntiä lykkäämällä voidaan lykätä myös veron maksamista, varallisuus kannattaa pitää olemassa olevassa sijoituskohteessa silloin kun varallisuuserän arvo on noussut, vaikka nykyinen sijoituskohteeseen tuottaisi vähemmän kuin vaihtoehtoinen sijoituskohteeseen.

Mitä enemmän varallisuuden arvo on noussut, sitä suurempi lykkäämisen hyöty on, ja sitä pienemmän tuoton sijoittaja on valmis hyväksymään vanhasta sijoituskohteesta verrattuna uuteen.^a Vero voi siis johtaa varallisuuden kohdentumiseen epäoptimaalisesti ja estää erityisesti varakkaampia sijoittajia vaihtamasta sijoituskohteita.^b Kannustin veron lykkäämiseen osakkeen myyntiä lykkäämällä saattaa passivoida osakesalkkua ja madaltaa riskinottohalukkuutta.^c

^a Eerola (2015).

^b Valtiovarainministeriö (2018).

^c Suvi Tuppuraisen haastattelu 27.6.2024.

enemmän riskiä ja sijoittamaan uudenlaisiin yhtiöihin ja arvopapereihin, mikä osaltaan tukisi markkinoiden monipuolistumista. Hallitus viittasi esityksessään Ruotsin ISK-tiliin, joka oli lisännyt kotitaloussijoittajien sijoittamista esimerkiksi First North -listalla oleviin yhtiöihin.¹⁶

Valtiovarainministeriö oletti vaikutusarvioissaan suomalaisten siirtävän talletustileitään osakesäästötileille 1–2 miljardia euroa, eli muutaman prosentin talletusten kokonaismäärästä.¹⁷ Hallituksen tavoitteisiin nähden oletus oli matala. Ministeriö arvioi, että osakesäästötileille olisi viiden vuoden jälkeen talletettu yhteensä noin 4,3 miljardia euroa.¹⁸ Valtiovarainministeriön työryhmä oli aiemmin olettanut, että osakesäästötilille siirtyisi pitkällä aikavälillä jopa puolet suorista osake-

sijoituksista, jos tilillä ei olisi talletuskattoa.¹⁹

”Tavoite talletusten määrästä ei toteutunut.

Lainsäätäjän matalakaan arvio osakesäästötileille tehtävien talletusten määrästä ei ole toteutunut.

Vajaa viisi vuotta osakesäästötilin voimaantulon jälkeen, heinäkuun 2024 lopussa, arvopaperikeskus Euroclear Finlandin ylläpitämässä arvo-osuusjärjestelmässä oli 372 061 aktiivista osakesäästötiliä. Tileillä oleviin suomalaisiin pörssiosakkeisiin kohdistuvien sijoitusten markkina-arvo oli 2,1 miljardia euroa.²⁰ Markkinajohtaja Nordnetissa osakesäästötilien arvosta oli kesäkuun lopussa 2024 käteisenä yhdeksän prosenttia, suomalaisiin pörssiosakkeisiin sijoitettuina 72 prosenttia ja ulkomaisiin osakkeisiin sijoitettuina 19 prosenttia.²¹

Olettaen, että tämä jakauma heijastaa osakesäästötileillä olevan varallisuuden jakautumaa yleisemmin, osakesäästötilien markkina-arvo olisi ulkomaiset osakkeet ja käteisvarat huomioituna noin kolme miljardia euroa. Kun otetaan huomioon, että lainval-

mistelussa oletettiin osakesäästötileille talletettavien varojen määrän nousevan yli neljään miljardiin euroon viidessä vuodessa, toteutumaa voidaan pitää vaatimattomana. Tämän perusteella osakesäästötilin käytölle asetetut tavoitteet eivät ole toteutuneet lainsäätäjän toiveiden mukaisesti.

Arvioinnissa on otettava huomioon, että Helsingin pörssin heikko kehitys viime vuosina on osaltaan vaikuttanut osakesäästötilin sijoitussummiin. Lisäksi inflaatio ja asuntolainojen korkojen nousu ovat pienentäneet kotitalouksien sijoittamiseen käytettävissä olevia varoja.²²

Osakesäästötilien kolmen miljardin euron markkina-arvo on silti vähäinen siihen nähden, että kokonaisuudessaan kotitaloudet omistivat kesäkuussa 2024 pörssinoteerattuja osakkeita 48,5 miljardin euron edestä. Lisäksi suomalaisilla oli sijoituksia suomalaisissa sijoitusrahastoissa 36,8 miljardin euron arvosta ja ulkomaisissa sijoitusrahastoissa 7,7 miljardin euron arvosta.²³

Erityisesti rahastojen suosio on kasvanut osakesäästötilin voimassaoloaikana, mikä kielii siitä, että perinteinen rahastosijoittaminen on koettu säästämisen välineenä osakesäästötiliä houkuttelevammaksi. Tähän mennessä osakesäästötilille sijoitettujen varojen määrä on jäänyt mitättömäksi talletusten yli 110 miljardin euron määrään verrattuna (Taulukko 1).

Pörssiosakkeita omistavien suomalaisten määrä oli ollut kasvussa jo ennen osakesäästötilin voimaantuloa, ja vuodesta 2020 tuli uusien osakesäästäjien huippuvuosi. Reilu 100 000 henkilöä sijoitti osakesäästötileille yhteensä lähes miljardi euroa.²⁴ Omistajien määrän kasvu jatkui myös osakesäästötilin ulkopuolella.²⁵ Koronapandemian vuoksi monilla oli aiempaa enemmän aikaa ja rahaa, ja voimakkaat kurssimuutokset kannustivat sijoittamiseen.²⁶

Taulukko 1. Eräitä suomalaisten kotitalouksien talletuksia ja sijoituksia (milj. euroa)

	Noteeratut osakkeet	Velkakirjat	Kotimaiset sijoitusrahastot	Ulkomaiset rahastot	Yön yli-talletukset (käyttötilit)	Muut talletukset
6/2024	48 475	2 352	36 821	7 665	68 090	42 694
12/2023	46 011	2 414	34 062	6 484	70 557	38 116
12/2022	46 373	1 610	29 991	5 281	101 909	9 884
12/2021	55 222	1 453	34 652	5 392	100 074	8 932
12/2020	45 541	1 818	27 860	3 638	91 000	12 207
12/2019	39 011	2 310	25 336	2 766	82 299	12 830

Lähde: Suomen Pankki.

Miljoonan osakkeenomistajan rajapyykki oli vaikuttanut hyvin kaukaiselta vielä 2010-luvun loppupuolella. Se kuitenkin rikkoutui Euroclear Finlandin ylläpitämässä arvo-osuusjärjestelmässä 31. maaliskuuta 2022.²⁷

Lainvalmistelussa ennakoitiin, että osakesäästötili voi jonkin verran lisätä kotimaisten yhtiöiden osuutta kotitalouksien osakesäästämässä, sillä kotimaiset osingot saadaan osakesäästötilille verotta, mutta ulkomaisiin liittyy lähdeverokustannus.²⁸ Lähdevero ei kuitenkaan ole estänyt suomalaisia hajauttamasta osakesäästötilille hankittua varallisuutta maantieteellisesti.

Nordnetissa 40 prosenttia osaketilisäästäjistä on hankkinut tililleen vähintään yhtä ulkomaista osaketta. Vertailun vuoksi Nordnetin arvo-osuustilien haltijoista 44 prosenttia omistaa ulkomaisia osakkeita, joten ero on huomattavan pieni.²⁹ Osakesäästötileillä sijoitukset ulkomaisiin osakkeisiin ovat kuitenkin toistaiseksi olleet kotimaisia osakkeiden omistuksia pienempiä.³⁰

Osakesäästötili kannustaa aktiivisempaan ja riskipitoisempaan sijoittamiseen, kun luki-tusvaikutus ei kahlehti osakesijoittajaa aikaisempien sijoitusten pitämiseen. Luovutusvoittojen verovapaus houkuttelee sijoittamaan osakesäästötilillä olevia varoja riski-

pitoisempiin kohteisiin, kuten ulkomaisiin tekoäly- ja teknologiayrityksiin sekä lääketeknologiaan. Näiden sijoitusten tuotto-odotukset perustuvat enemmän osakkeiden arvonnousuun kuin osinkotuloon.³¹

Vanhat sijoittajat epäröivät

Sijoitusten volyymin jäätyä odotettua pienemmäksi osakesäästötili ei ole pystynyt lunastamaan sille lainsäädäntövaiheessa asetettuja odotuksia yritysten pääoman saatavuuteen liittyen. Tavoitteista jääminen on havaittu myös hallituksessa. Vuonna 2023 osakesäästötilin talletuskatto nostettaessa hallitus totesi, ettei osakesäästötilien sijoituksilla ole merkittävää vaikutusta yritysten rahoitukseen.³² Osakesäästötilin epäonnistuminen tarkoittaa menetyksiä koko kansantalouden tasolla. Vahvan kotimaisen omistajuuden on toivottu auttavan sekä suomalaisia yrityksiä että Suomea kansantaloutena kasvamaan.³³

Aikaisempien osakehankintojen siirtokelvottomuus ja talletuskaton säätäminen ovat tehneet osakesäästötilistä vähemmän kiinnostavan sijoitusvälineen niille osakesijoittajille, joille on jo kertynyt sijoitusvarallisuutta. Jos osakkeenomistaja haluaisi siirtää suorassa omistuksessa olevat osakkeensa osake-

säästötilille, tulisi hänen ensin myydä osakkeet ja maksaa luovutusvoitoista verot. Sen jälkeen hän voisi tallettaa verojen jälkeen jäävän varallisuutensa osakesäästötilille ja hankkia samoja osakkeita uudelleen.

Kaupankäynti- ja verokustannukset kannustavat jättämään suoraan omistettut osakkeet osakesäästötilin ulkopuolelle. Osakesäästötiliä ei tällöin välttämättä avata uusia sijoituksia varten, sillä moni haluaa hallinnollisen helppouden vuoksi pitää kaikki osakesijoituksensa samalla tilillä.³⁴

Osakesäästötilejä ovat avanneet suhteellisesti eniten nuoret aikuiset, joille varallisuutta on kertynyt vähemmän kuin ikääntyneemmille ikäluokille.³⁵

Osakesäästötilin omistajista kolmannes on alle 30-vuotiaita, vaikka heidän osakesäästötiliensä arvo jää kahdeksannekseen kaikkien osakesäästötilien markkina-arvosta.³⁶ Yhtenä syynä nuorten suureen suhteelliseen osuuteen lienee se, että aiemmin omistettuja osakkeita ei voi siirtää osakesäästötilille.

Osakesäästötilin tavoitteissa ei erikseen mainittu nuorten sijoitustoiminnan lisäämistä, joten osakesäästötilin suosio nuorten keskuudessa on ollut positiivinen yllätys.³⁷ Alle 25-vuotiaiden osakesijoittajien määrä kaksinkertaistui vuosina 2017–2022. Vuoden 2022 lopussa noin 41 000 nuorella sijoittajalla oli osakesäästötili, ja 73 000 omisti pörssi-osakkeita osakesäästötilin ulkopuolella.³⁸

Pääomatulot ovat kasvaneet

Osakesäästötiliä valmisteltaessa valtiovarainministeriö ennakoii verotuottomenetyksen kasvavan vuosittain.³⁹ Arvion mukaan pitkän aikavälin verotuottovaikutus realisoituisi ensimmäisen kerran vuonna 2025, jolloin verotuotot pienenisivät noin 100 miljoonalla eurolla.⁴⁰ Talletuskaton nostoa koskevassa hallituksen esityksessä todettiin verotuotto-

vaikutusten jääneen jonkin verran arvioitua pienemmiksi, sillä osakesäästötileille oli kertynyt vähemmän varallisuutta kuin vaikutusarvioissa oletettiin.⁴¹

Verotuottovaikutukset kääntyvät positiiviseksi, jos otetaan huomioon osakesäästötilin säätämisen yhteydessä kasvanut kiinnostus sijoittamista kohtaan tilin ulkopuolella. Suomalaisten pääomatulot ovat kasvaneet, joten pääomatuloveroja on maksettu 2020-luvulla aikaisempaa enemmän.⁴² Valtiovarainministeriö odottaa kasvun jatkuvan.⁴³

Verohallinnon tuoreimmat julkaistut tilastot osakesäästötilin käytöstä ovat vuodelta 2022. Tuolloin tileiltä nostettiin pääomaa 175 miljoonaa ja tuottoa 14 miljoonaa euroa. Nostojen osuus oli karkeasti arvioituna kymmenisen prosenttia markkina-arvosta, eli valtiovarainministeriön laskelmassa käytettyä viiden prosentin nosto-olettamaa enemmän. Nostojen volyymiin saattoivat vaikuttaa korkojen nousu, energian hinnan nousu sekä inflaation kiihtyminen, joiden vuoksi osa piensijoittajista turvautui säästöihinsä. Osakesäästötilien käyvän arvon keskiarvo oli vuoden 2022 lopussa 9 528 euroa ja mediaani 2 824 euroa.⁴⁴

Vuonna 2022 osakesäästötililtä nostetuista tuotoista maksetun veron määrä oli 30 prosentin pääomatuloverokannalla laskettuna 4,2 miljoonaa euroa. Vertailun vuoksi suomalaisten 110 miljardin euron suuruisista talletuksista kerättiin vuonna 2022 yhteensä noin 17 miljoonaa euroa korkotulojen lähdeveroa.⁴⁵ Vertailu osoittaa, että suomalaisten varallisuuden siirtyminen pankkitileiltä osakesäästötilille voisi olla myös veronsaajan eli valtion näkökulmasta tuottoisaa.

Ruotsissa on onnistuttu

Ruotsissa tavoiteltiin vuoden 2010 ISK-ehdotuksessa sijoittamisen verotuksen yksinkertaistamista ja pyrittiin poistamaan lukitus-

Entä jos osakesäästötilejä verotettaisiin Ruotsin mallin mukaisesti?

Jos Ruotsin laskennallisen tuoton verotusta sovellettaisiin Suomen osakesäästötiliin, vuoden 2022 laskennallinen tuotto olisi laskettu 1,25 prosentin vähimmäistuottoprosentin mukaan vajaan kahden miljardin euron veropohjasta. Karkeasti arvioiden osakesäästötilien laskennallinen tuotto olisi ollut noin 24 miljoonaa euroa ja verotuotto noin seitsemän miljoonaa euroa.

Ruotsin mallin soveltaminen olisi karkeasti arvioituna johtanut noin kolme miljoonaa euroa suurempiin veroihin kyseisenä vuonna (vrt. s. 9).

Laskennallinen verokustannus olisi jakautunut kaikille osakesäästötilin omistajille tilin markkina-arvon mukaan, ei pelkästään varoja nostaneille sijoittajille. Lisäksi sijoittajat olisivat voineet hyvittää osingoista ulkomaille maksamiaan lähdeveroja Suomessa maksettavasta verosta, mikä olisi pienentänyt Suomeen maksettavan veron määrää.

Korkojen nousun myötä tuottoprosentti vuodelle 2023 olisi noussut 3,34 prosenttiin^a. Karkea arvio verotettavasta tuotosta olisi ollut noin 80 miljoonaa euroa ja vero siitä 30 prosentin pääomatuloverokannalla 24 miljoonaa euroa^b.

^a Suomen valtion obligaatioiden korko, 5 vuotta 30.11.2022 oli 2,34 prosenttia. Ruotsin mallissa valtiolainakorkoon lisätään yksi prosenttiyksikkö.

^b Osakesäästötilien toteutunutta verotettavaa tuloa vuodelta 2023 ei ole vielä saatavilla, sillä verotiedot julkaistaan marraskuussa 2024.

vaikutuksia, joita oli perinteisellä sijoitusten verotuksella.⁴⁶ Yksinkertaistaminen liittyi myös siihen, että muun muassa luovutusvoiton laskennassa käytettävän hankintamenon selvittäminen oli vaikeaa ja se johti virheisiin

verotettavan voiton laskennassa. Lisäksi luovutusvoiton laskenta yritysjärjestelyissä ja osakkeiden lunastuksissa oli haastavaa. Ruotsissa lähdettiin siitä, että ISK:ta ja sijoitusvaikutusta (kapitalförsäkring) on verotettava

Mitä neutraliteettiperiaate tarkoittaa?

Neutraliteettiperiaate on yksi hyvän verojärjestelmän peruseriaatteista. Neutraalilla verotuksella pyritään siihen, että verotuksen vaikutus verovelvollisten valintoihin (ohjausvaikutus) olisi mahdollisimman vähäinen.^a

Sijoituskohteiden verotuksessa neutraliteettiperiaate tarkoittaa, että vastaavanlaisten sijoituskohteiden verokohtelun pitäisi olla keskenään yhdenmukaista, jolloin verotus ei vaikuttaisi sijoittajien valintoihin eri sijoitusmuotojen välillä.

^a Ks. verotuksen neutraalisuudesta mm. Myrsky (2015).

samalla tavalla.⁴⁷ Ajatuksena oli, että näiden sijoitusmuotojen välillä pitää vallita verotuksellinen neutraliteetti.⁴⁸ Samassa yhteydessä ISK-sääntelyn kanssa muutettiin sijoitusvaikutusten verotusta.

ISK-sääntelyä valmisteltaessa arvioitiin, että kotitaloudet tekisivät pitkällä aikavälillä noin puolet sijoituksista osakkeisiin ja sijoitusrahastoihin ISK:n kautta. Oletuksena oli, että nettosijoitukset ISK-tileille olisivat vuositasolla noin 50–100 miljardia kruunua ensimmäisinä vuosina ISK:n säätämisen jälkeen ja vähenisivät sen jälkeen vaihteittain.⁴⁹

ISK-tilistä tuli nopeasti suosittu kotitalouksien säästämisen muoto Ruotsissa. Sijoitukset ISK-tileille ylittivät merkittävästi Ruotsin hallituksen odotukset.⁵⁰ Vuonna 2023 Ruotsissa oli noin 3,8 miljoonaa ISK-tiliä, joiden pääomapohja⁵¹ oli 145 miljardia euroa (1 665 miljardia Ruotsin kruunua).⁵² ISK-tilien pääomapohja oli noin puolet ruotsalaisten kotitalouksien omistamien osakkeiden ja sijoitusrahasto-osuuksien arvosta. Ruotsin pitkän aikavälin tavoite siitä, että puolet kotitalouksien sijoituksista tehdään ISK:n kautta, on siis täytynyt (Taulukko 2).

Ruotsi verottaa ISK-tilin laskennallista tuottoa vuosittain mahdollisista nostoista riip-

pumatta (ks. *Näin osakesäästötili ja ISK poikkeavat toisistaan*, ss. 17–18). Ruotsissa arvioitiin, että ISK:sta säätämällä sekä sijoitusvakuutusten ja sijoitusrahastojen verotuksen muutoksilla ei olisi vaikutusta julkiseen talouteen pitkällä aikavälillä, vaikka verotuottojen oletettiin aluksi pienentyvän useina vuosina. Oletuksena oli, että verotuotot eivät pienene pysyvästi, vaan lykkääntyisivät verotettavaksi tulevana vuosina.⁵³ Vuonna 2018 Ruotsi arvioi verotuottojen alentuneen merkittävästi, mikä selittyi sillä, että ISK-tileille oli sijoitettu oletettua enemmän varoja.⁵⁴ ISK:n laskennallinen tuotto oli tuolloin niin matala, että ISK:ta pidettiin verotuksellisesti edullisena verrattuna esimerkiksi pankkisäästämiseen ja harvinyhtiöiden suoraan omistamiseen.⁵⁵

Ruotsin yhteiskunta ei ole jäänyt nuolemaan näppejään, kun ISK-tilien suosio on noussut vuosi vuodelta. ISK-tilien sijoitusten määrän lisääntyessä ja tilien markkina-arvon noustessa myös ISK-säästäjiltä verotetun laskennallisen tuoton määrä on kasvanut (ks. Taulukko 3).

Vuonna 2023 verotettava tulo yli kaksinkertaistui edellisestä vuodesta, mihin vaikuttaa myös tuottoprosentin nousu.

Taulukko 2. Eräitä ruotsalaisten kotitalouksien talletuksia ja sijoituksia Ruotsissa (milj. euroa)*

	Noteeratut osakkeet**	Velkakirjat	Kotimaiset sijoitusrahastot	Ulkomaiset rahastot	Yön yli-talletukset (käyttötilit)	Muut talletukset
3/2024	134 207	1 957	137 590	35 387	227 394	5 355
12/2023	127 015	1 725	125 176	30 078	226 265	5 232
12/2022	112 415	1 419	107 354	26 625	224 604	4 753
12/2021	153 539	1 478	129 109	29 760	208 698	5 556
12/2020	111 946	1 882	111 425	28 531	192 493	4 891

* Muunnettu euroiksi maaliskuun 2024 keskurssin mukaan.

** Sisältää sijoitukset sekä ruotsalaisiin noteerattuihin osakkeisiin että ulkomaisiin osakkeisiin.

Lähde: Statistiska centralbyrån.

Taulukko 3. ISK-tilien kehitys vuosina 2013–2023*

	ISK-tilien laskennallisen tuoton määrä milj. euroa	ISK-tilien lukumäärä
2023	4 264	3 762 266
2022	1 789	3 648 671
2021	1 716	3 492 867
2020	1 208	3 000 633
2019	1 208	2 600 047
2018	1 080	2 357 812
2017	771	2 103 098
2016	666	1 806 232
2015	344	1 479 487
2014	476	788 196
2013	176	453 908

* Muunnettu euroiksi vuoden 2023 kesikurssin mukaan.
Lähde: Skatteverket.

Mitä Suomella on opittavaa ISK-tilistä?

ISK-tilin suosio on kansankapitalismin edistämisen kannalta menestystarina. ISK on ollut erittäin suosittu, ja sille asetetut odotukset ovat ylittyneet. Ruotsalaiset ovat avanneet ISK-tiliä kymmenkertaisesti suomalaisten osakesäästötilien lukumäärään verrattuna, ja ISK-tilien pääoman arvo on monikymmenkertainen osakesäästötilien markkina-arvoon verrattuna.

Näin suuret eroavaisuudet eivät selity pelkästään sillä, että ruotsalaisia on viisi miljoonaa suomalaisia enemmän, ja ISK-tili on ollut olemassa kahdeksan vuotta osakesäästötiliä pidempään. Väkilukuun suhteutettuna ISK on ollut osakesäästötiliä suositumpi pian voimaantulonsa jälkeen. Kansankapitalismin vauhdittamiseksi Suomen kannattaa ottaa mallia Ruotsin ISK-tilin sääntelystä.

Suomen osakesäästötilin ISK:ta selvästi vaatimattomampaa menestystä selittää se, että tiliin kohdistuu useita rajoituksia, joita Ruotsin ISK-tiliin ei kohdistu. Nämä liittyvät etenkin talletuskattoon, sijoituskohdevalikoi-

maan sekä aikaisemmin hankittujen sijoituskohteiden siirrettävyyteen tilille. Rajoitukset näyttäisivät muodostaneen merkittävän esteen osakesäästötilin suosiolle. Tällaisia rajoituksia ei liity Suomessa rahastosijoittamiseen eikä sijoitusvakuutuksiin, joten niiden säilyttämiselle ei ole perusteita myöskään osakesäästötilin kohdalla.

Suomen osakesäästötilin ratkaisu verotuksen lykkäämisestä varojen nostohetkeen on täysin erilainen kuin Ruotsin ISK:n laskennallisen tuoton verotus. Suomen osakesäästötilimallissa sijoittajalle muodostuu etua verotuksen lykkääntymisestä siihen asti, kunnes hän nostaa varoja osakesäästötililtä. Mitä pidempään sijoittaja pitää varallisuuttaan osakesäästötilillä, sitä suurempi hänen saamansa veroetu on. Etu voi olla jopa elinikäinen.⁵⁶

Ruotsin laskennallisen tuoton verottamisen mallissa veroetu syntyy siitä, että verovelvolliseen kohdistuu matalan tason verotus riippumatta siitä, kuinka suurta voittoa tili tosiasiaa tuottaa, ja nostetaanko

Suomessa on rajoituksia, Ruotsissa ei.

sieltä varoja vai ei. Mitä tuottavammin sijoittaja onnistuu varansa sijoittamaan, sitä suurempi hänen saamansa veroetu on. Ulkomaisista osingoista pidätettyjä lähdeveroja kohdellaan Ruotsin verotuksessa edullisemmin kuin Suomessa.

Ruotsin mallin veroetua leikkaa se, että ISK-tiliä verotetaan, vaikka sijoitukset olisivat tappiollisia. Veron perusteena olevan laskennallisen tuoton vaihtelu tuo verotukseen ennakoimattomuutta. Toisaalta laskennallinen tuottoprosentti on sijoittajalla tiedossa jo edellisen vuoden lopussa, jolloin hän ehtii siirtää varansa pois ISK-tililtä ilman veroseuraamuksia, jos seuraavan vuoden laskennallinen tuotto ylittää tilin tuotto-odotukset. Suomen osakesäästötilin verotus on Ruotsin veromallia vakaampi. Osakesäästäjä voi itse vaikuttaa verotuksen ajankohtaan, ja tappion pystyy vähentämään tappiollisen tilin lopettamisen yhteydessä.

Ruotsi on ISK-tilimallillaan onnistunut lukitusvaikutuksen poistamisessa Suomen osakesäästötiliä laajemmin. Ruotsalaiset voivat vapaasti siirtää varojaan tuottavampiin kohteisiin ilman verokustannusta joko ISK-tilin sisällä tai nostamalla varoja tililtä ulos ja sijoittamalla ne ISK-tilin ulkopuolisiin sijoituskohteisiin. ISK-tili tarjoaa osakesäästötiliä laajemman hajauttamismahdollisuuden myös tilin sisällä.

Veronsaajille ISK:n veromalli tarjoaa jatkuvan ja matalariskisen tulovirran suhdanteista riippumatta. Riskin ISK:n alhaisesta tuottotastosta kantaa veronmaksaja, joten veronsaaja voi tyytyä perinteistä pääomatuloverotusta alhaisempaan tuottoon. Toisaalta, jos ruotsalainen veronsaaja olisi valmis ottamaan enemmän riskiä suuremman tuottopotentialin toivossa, se voisi lainata rahaa valtionlainakorolla, rahoittaa korkokulut laskennallisen veron tuotolla ja sijoittaa lainarahan osakemarkkinoille.⁵⁷ Sen sijaan Suomessa osa-

kesäästötilin verotuotot valtiolle ovat Ruotsin laskennallisen tuoton veromallia ennakoimattomampia ja riippuvat siitä, minkä veran sijoittajat nostavat varojaan tileiltä.

On tapauskohtaista, osoittautuuko Suomen vai Ruotsin veromalli sijoittajalle edullisemmaksi. Lopputulos riippuu etenkin siitä, miten tuottaviksi sijoituskohteet osoittautuvat, ja onko sijoittajalla tarvetta nostaa varoja tililtä elinaikanaan. Edullisuusvertailuun vaikuttavat myös laskennallisen tuoton taso ja ulkomaisista osingoista pidätettävät lähdeverot.

Eri sijoitusmuotojen verokohtelua selvittänyt työryhmä Suomessa käsitteli laskennallisen tuoton verottamiseen perustuvaa Ruotsin mallia yhtenä vaihtoehtona osakesäästötilin verotukseen, mutta piti mallia sijoittajan kannalta epävarmana laskennallisen tuoton tasoon liittyvän muutosriskin vuoksi. Työryhmän mukaan laskennallisen tuoton verottaminen on Suomessa vakiintuneen maksukykyisyysperiaatteen vastaista, ja siinä on piirteitä Suomessa ja Ruotsissa poistetusta varalisuusverosta.⁵⁸

Työryhmän perusteluista voisi saada sen käsityksen, että laskennallisen tuoton veromalli olisi sijoittajan kannalta epäedullinen. Työryhmän verotuottoarvioissa laskennallisen tuoton verotukseen perustuva malli olisi kuitenkin ollut sijoittajalle esillä olleista vaihtoehtoista edullisin Ruotsin ISK-tilin verotuksessa käytössä olleilla laskentasäännöillä.

Maksukykyisyysperiaatteella ei pitäisi olla ratkaisevaa vaikutusta, kun arvioidaan eri tilimalleja, joilla pyritään edistämään kotitalouksien arvopaperisijoittamista. ISK-tilille hankitut sijoituskohteet tuottavat osinkoja, korkoja ja voitto-osuuksia, jotka ovat vapaasti ruotsalaisen säästäjän käytettävissä laskennallisesta tuotosta maksettavien verojen maksuun. ISK-tilin haltija voi myös vaikuttaa verokohteluun realisoimalla matalatuottoisemmat sijoituskohteet pois ISK-tililtä.

Ruotsissa veronalaisen laskennallisen tuoton taso on alittanut todellisten pörssituottojen tason⁵⁹. ISK-tilin saavuttaman suosion ja Ruotsissa käydyn keskustelun perusteella ruotsalaiset eivät näytä pitäneen veromalliin liittyvää epävarmuutta uhkana ainakaan niin kauan kuin verotettava laskennallinen tuotto on ollut matala. Sen sijaan ISK-tilin suosiota on pidetty osoituksena siitä, että sijoittajat reagoivat ISK:n tarjoamaan verokannustimeen.⁶⁰ ISK-tilien lukumäärä on kasvanut myös vuosina 2022 ja 2023, vaikka korot ovat kääntyneet nousuun.⁶¹ Osaltaan epävarmuutta vähentää Ruotsissa se, että hallitus on ollut valmis reagoimaan korkojen nousuun keventämällä laskennallisen tuoton verotusta säätämällä pääomatulojen veropaasta osasta.

Suomessa tulon realisointiperiaate ja maksukykyisyysperiaate ovat sementoituneet oikeuskulttuuriin.⁶² Yhdessä varallisuuserojen kasvun karttamisen kanssa ne ovat saataneet kaventaa mahdollisuuksia uudenlaisten veroratkaisujen säätämiseen ja kansankapitalismin vauhdittamiseen.

Kenties Ruotsin ISK-tilin tyyppinen matalahkon laskennallisen tuoton verotusratkaisu kannustaisi myös suomalaisia siirtämään varojaan talletustileiltä riski- ja tuotto-pitoisempiin kohteisiin. Neutraalin verokohdelun varmistamiseksi laskennallisen tuoton verotusta ei kuitenkaan voitaisi rajata pelkästään osakesäästötiliin, vaan sitä tulisi soveltaa myös sijoitusvakuutuksiin.

Laskennallisen tuoton verotus tarkoittaisi monelle osakesäästötilin omistajalle verotuksen kiristymistä ainakin alkuvaiheessa. Osakesäästötilin verotuksen ennakoitavuus on sijoituspäätöksiä tehtäessä tärkeää, ja pienisijoittajien odotuksia säästöjensä verokohtelusta on hyvä suojata.

Miten Suomen osakesäästötiliä pitää kehittää?

Ruotsissa uudesta lainsäädännöstä tehdään jälkikäteinen kartoitus. Tästä olisi syytä ottaa mallia Suomessakin. Koska Suomi tavoittelee kansankapitalismin edistämistä, sijoittamisen verotuksen tasoa on syytä tarkastella säännöllisesti käyttäytymisvaikutukset huomioon ottaen. Verotuottomenetyksiä tulisi arvioida siihen nähden, miten paljon verotuottomenetyksiä ja hyvinvointitappioita sijoittamatta jättäminen aiheuttaa.⁶³

Kansankapitalismin edistämisen kannalta osakesäästämisen etu rahastosijoittamiseen ja vakuutussijoittamiseen nähden on se, että osakesäästötilin omistaja saa käyttää äänioikeuttaan omistamassaan kohdeyrityksessä ja siten todennäköisesti perehtyy sijoituskohteeseensa paremmin.

Rahastosijoittamisessa äänioikeutta käyttää sijoittajan puolesta rahaston edustaja ja vakuutussijoittamisessa vakuutusyhtiö. Osakkeenomistajat voivat kiinnittää sijoituspäätöksissä rahastosijoittajia enemmän huomiota yksittäisten sijoituskohteiden vastuullisuuteen, ja kasvollinen sijoittaminen mahdollistaa sijoituskohteisiin vaikuttamisen osakkeisiin liittyvää äänioikeutta käyttämällä.⁶⁴ Suora omistus edistää myös omistusten läpinäkyvyyttä suhteessa viranomaisiin ja julkisuuteen.⁶⁵ Näiden yhteiskunnallisesti merkittävien etujen säilyttämiseksi olisi tärkeää, että osakesäästötilin verotukseen ei liity rahastosijoittamista ja vakuutussijoittamista epäedullisempia piirteitä.

1. Yläraja pois

Osakesäästötilin nykyinen 100 000 euron yläraja pitää poistaa.

Osakesäästötilin yläraja on keinotekoinen este, joka vähentää sellaisten ihmisten kan-

nusteita siirtyä käyttämään osakesäästötiliä, joille on kertynyt merkittävästi tilin ylärajaa suurempaa sijoitusvarallisuutta.

Osakesäästötilin talletusten yläraja oli lainvalmistelussa tilille kertyvien tuottojen verovapauden edellytys huolimatta siitä, että vero-kohtelu yhtenäistettiin sijoitusrahastojen ja sijoitusvakuutusten kanssa, joissa ei ole ylärajaa talletuksille.⁶⁶ Koska talletuskattoa ei ole pidetty tarpeellisena muissa sijoitustuotteissa, se on perusteltua poistaa myös osakesäästötilistä.

2. Aikaisemmin hankitut osakkeet siirtokelpoisiksi

Aiemmin hankitut pörssiosakkeet pitää pysyä siirtämään osakesäästötilille hallinnollisen yksinkertaisuuden vuoksi ja kulujen karstimiseksi.

Siirron salliminen on perusteltua siksikin, että aikaisemmin hankittujen omaisuuserien siirto sijoitusvakuutukseen on sallittua⁶⁷. Siirtoa verotetaan luovutuksena.

Lainvalmistelussa ei juurikaan perusteltu, miksi aiemmin hankittuja pörssiosakkeita ei voida siirtää osakesäästötilille.⁶⁸ On ristiriitaista, että hyötyäkseen kaikille piensijoittajille tarkoitetusta osakesäästötilistä piensijoittajan pitäisi realisoida osakeomistuksensa, maksaa kaupankäyntikulut, tallettaa pääomatuloverolla vähennetyt varansa osakesäästötilille rahana, hankkia osakkeet uudelleen ja maksaa vielä hankinnastakin kaupankäyntikulut jatkaakseen aikaisempaa sijoitustoimintaansa.

Eri sijoitusmuotojen verokohtelua selvittänyt työryhmä suhtautui torjuvasti ajatukseen siitä, että osakesäästötilille voitaisiin siirtää sijoituskohteita ilman veroseuraamuksia. Synä olivat verosuunnittelumahdollisuudet ja se, ettei vastaavaa piirrettä liity muihin sijoitusmuotoihin. Pörssiosakkeiden tallettaminen osakesäästötilille voitaisiin toteuttaa

Ruotsin mallin mukaisesti veronalaisena luovutuksena.

Omistusten siirto osakesäästötilin haltijan arvo-osuustililtä osakesäästötilille voitaisiin vaihtoehtoisesti sallia ilman välittömiä veroseuraamuksia siten, että koko arvo-osuustili siirrettäisiin kerralla, ja osakesäästötilille tehdyn talletuksen osuudeksi katsottaisiin vain osakkeiden alkuperäiset hankintamenot.⁶⁹ Tämä minimoisi verosuunnittelumahdollisuudet.

3. Sijoituskohdevalikoima laajemmaksi

Osakesäästötilin sijoituskohdevalikoimaa tulee laajentaa kaikkiin pörssistä hankittaviin sijoituskohteisiin ETF-rahastot mukaan lukien.⁷⁰

Näille tuotteille voidaan määrittää markkina-arvo, joten sijoituskohteiden laajentaminen ei hankaloittaisi osakesäästötilin arvostamiseen tuottolaskennassa.

Nykyisellään osakesäästötilille talletettuja varoja voidaan sijoittaa vain säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena oleviin siirtokelpoisiin oman pääoman ehtoihin arvopapereihin, käytännössä pörssiosakkeisiin.⁷¹

Tällaista rajoitusta ei sisälly sijoitusvakuutuksiin, joten osakesäästötilin sijoituskohdevalikoima on sijoitusvakuutuksia kapeampi. Hajauttamisen näkökulmasta olisi parempi jakaa riskiä useisiin erilaisiin sijoituskohteisiin, jotta salkun tuotto ei olisi liiaksi riippuvainen yksittäisestä omaisuuslajista tai omaisuuserästä.

Muiden kuin pörssinoteerattujen sijoitusrahastojen lisääminen osakesäästötilin sijoituskohdevalikoimaan olisi teknisesti haastavaa, sillä sijoitusrahastot ovat monesti kunkin rahastoyhtiön omia tuotteita.⁷² Kilpailun kannalta on tärkeää, että osakesäästötili voi-

daan siirtää palveluntarjoajalta toiselle kaik-
kine sijoitustuotteineen, ja sijoituskohdevali-
koima on mahdollisimman laaja palvelun-
tarjoajasta riippumatta. Pörssissä noteeraa-
mattomien sijoitusrahastojen sisällyttämistä
osakesäästötilin kohdevalikoimaan tulisi sel-
vittää tarkemmin. Ruotsissa ISK-tilille voi
hankkia myös toisen palveluntarjoajan hal-
linnoimia sijoitusrahastoja pankista riippuen.

4. Ulkomaiset lähdeverot hyvitettäviksi

**Osakesäästötileille tulevista osingoista ulko-
mailla pidätetyt lähdeverot tulee säätää hyvi-
tyskelpoisiksi osakesäästötililtä nostetuista
varoista Suomessa maksettavista veroista
samana ja viitenä seuraavana verovuonna.⁷³**

Nykyisellään lähdeverot jäävät tilin lopul-
liseksi kustannukseksi toisin kuin Ruotsissa.
Rahastosijoittamisessa ja vakuutuslainsäätelyssä lähdeverojen periminen on monessa
tilanteessa katsottu EU-oikeuden vastaiseksi,
joten näissä sijoitusmuodoissa lähdeverot jää-
vät osakesäästötiliä harvemmin sijoitusväli-
neen lopulliseksi kustannukseksi.

5. Tappiontasaus laajemmaksi

**Tappiontasauksen mahdollisuutta on syytä
laajentaa siten, että varojen nosto tappioli-
selta osakesäästötililtä muodostaisi verotuk-
sessa vähennyskelpoisen tappion.**

Eduskunnan talousvaliokunta on toden-
nut, että hankintameno-olettaman käyttä-
misen mahdollisuus ja tappioiden vähen-
nyskelpoisuus nostohetkellä ovat eräitä kes-
keisiä arvioitavia elementtejä, joita tulee tar-
kastella, kun lain soveltamisesta alkaa kertyä
kokemusta.⁷⁴

Hankintameno-olettama liittyy luovu-
tusvoittoverotukseen, joten sitä olisi vaikea
soveltaa osakesäästötiliin, jonka sisällä luov-
utuksia ei missään tilanteessa veroteta. Yksi
osakesäästötilin eduista on se, että osakkei-
den hankintamenoja ei ylipäättäen tarvitse
seurata toisin kuin suorissa osakesijoituk-
sissa. Siksi vain tappioiden vähennyskelpoi-
suus nostohetkellä on syytä toteuttaa.

Näin osakesäästötili ja ISK poikkeavat toisistaan

Suomessa osakesäästötilille voi tallettaa vain rahaa ja tililtä voi nostaa vain rahaa. Tilillä olevia osakkeita ei voi siirtää ulos tililtä, eikä suoraan omistettuja osakkeita voi siirtää tilille. Osakesijoittaja saa tallettaa rahaa osakesäästötilille enintään 100 000 euroa.⁷⁵ Talletuskattoa korotettiin 50 000 eurosta vuoden 2024 alussa.

Osakesäästötilille talletettuja varoja voi sijoittaa vain säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena oleviin siirtokelpoisiin oman pääoman ehtoihin arvopapereihin. Käytännössä sallitut sijoituskohteet on rajattu pörssiosakkeisiin.⁷⁶

Sijoituksista osakesäästötilille kertyvät tuotot, kuten osingot ja luovutusvoitot, ovat verovapaita. Suomi verottaa osakesäästötilin tuottoa vasta, kun sijoittaja nostaa säästöjään ulos osakesäästötililtä. Nostosta pääomaksi katsotaan se osuus, joka vastaa osakesäästötilille talletettujen varojen osuutta osakesäästötilin käyvästä arvosta. Loppuosa nostosta on veronalaista tuottoa. Tuottoa verotetaan pääomatulona, johon sovelletaan 30 000 euroon saakka 30 prosentin suuruista pääomatuloverokantaa ja tämän ylittävältä osuudelta 34 prosentin suuruista pääomatuloverokantaa.

Ulkomailta saaduista osingoista voidaan verosopimusten mukaan yleensä pidättää lähdevaltiossa 15 prosentin lähdevero. Osakkeenomistaja saa tavallisesti vähentää lähdeveron Suomessa samasta tulosta maksettavasta verosta hyvityksen enimmäismääräsäännösten rajoissa. Osakesäästötilille saaduista osingoista ulkomailla pidätetyt lähdeverot jäävät kuitenkin lopulliseksi kustannukseksi, koska osakesäästötilin tuottoa verotetaan vasta nostojen yhteydessä, eikä ulkomaisten osinkojen lähdeveroa tällöin hyvitetä. Kotimaisiin osinkoihin ei liity vastaavaa lähdeverokustannusta.

Tuloverolain mukaan osakesäästötililtä nostettu tuotto on Suomesta saatua tuloa, johon Suomessa säilyy verotusoikeus, kun osakesäästötilin haltija muuttaa ulkomaille. Käytännössä Suomen solmimat verosopimukset kuitenkin rajaavat Suomen verotusoikeutta. Suomi tulkitsee osakesäästötilin tuoton niin sanotuksi muuksi tuloksi, jonka verotusoikeus on verosopimusten mukaan yleensä vain tulon saajan asuinvaltiolla.⁷⁷

Muutto ulkomaille voi merkitä osakesäästötiliin liittyvän lykkäytymisedun menettämistä, jos uusi asuinvaltio Suomesta poiketen verottaakin maahan muuton jälkeen osakesäästötilille saadut osingot ja luovutusvoitot niiden syntymisvuonna. Niissä tapauksissa, joissa Suomi saa verottaa osakesäästötililtä nostettua tuottoa, muodostuu riski tulon kaksinkertaisesta verotuksesta.⁷⁸

ISK-tili on laaja

Ruotsissa ISK-tilin voivat ottaa yksityishenkilöt ja kuolinpesät. Tilejä tarjoavat sijoitusyhtiöt. Tileillä voi olla säännellyillä markkinoilla kaupattavia rahoitusvälineitä ja rahavaroja.

Ruotsissa verotetaan ISK-tilin laskennallista tuottoa eikä reaalista tuottoa. Laskennallinen tuotto lasketaan käyttämällä edellisen kalenterivuoden valtiolainakorkoa (edellisen kalenterivuoden marraskuun lopun korko) lisättynä yhdellä prosenttiyksiköllä. Laskennallinen tuotto on

vähintään 1,25 prosenttia pääomapohjasta (verovuonna 2023 tuotto oli 2,94 % ja 3,62 % verovuonna 2024).⁷⁹ Nykyistä prosenttiyksikön lisäystä on sovellettu vuodesta 2017 lähtien.

Verotettava tulo saadaan kertomalla ISK-tilin pääomapohja korkokertoimella. Pääomapohja saadaan laskemalla yhteen varojen markkina-arvon neljäsosa jokaisen vuosineljänneksen alussa ja lisäämällä siihen sijoittajan kalenterivuoden aikana tilille tekemät suoritukset. Pääomapohjaan luetaan myös sijoitusvarat, jotka tilinhaltija on kalenterivuonna siirtänyt tilille, jos varoja ei ole siirretty toiselta ISK-tililtä. Lisäksi pääomapohjaan luetaan tietyin edellytyksin siirrot toisen henkilön ISK-tililtä.⁸⁰

ISK-tilin tuoton verokanta on 30 prosenttia. ISK:n tappiot eivät ole verotuksessa vähennyskelpoisia.

Laskennallista tuottoveroa ei peritä, jos tilillä ei ole varoja tai tilinhaltija on ollut Ruotsissa rajoitetusti verovelvollinen koko kalenterivuoden eli ei verotuksen näkökulmasta asu Ruotsissa. Lisäksi pääomapohjan laskentaan vaikuttaa se, jos henkilö on verovuoden aikana ollut osittain rajoitetusti verovelvollinen. Tällöin pääomapohja lasketaan suhteellisesti.⁸¹ Jos Ruotsi ei sovelle ISK:n verotusta rajoitetusti verovelvolliseen, hänen katsotaan omistavan osakkeet suoraan. Osingoista peritään tällöin veroa kansallisten säännösten ja verosopimusten mukaisesti. Kaksinkertaisen verotuksen poistaminen jää tässä tilanteessa yleensä osakkeenomistajan asuinvaltion säännösten ja mahdollisen verosopimuksen varaan.

Veronalainen laskennallinen tulo lasketaan ja vero maksetaan vuosittain. Vuosittaisen laskennallisen tuoton verotus pienentää ISK-tilin reaalista tuottoa, joten se on otettava huomioon sijoittajan tuotto-odotuksissa. Koska laskennallinen tuotto-prosentti on sidottu valtion lainakorkoon, ISK:n ei ole katsottu soveltuvan matalan tuoton sijoituksiin, kuten korkopapereihin, eikä lyhytaikaiseen sijoittamiseen ainakaan nykyisellä laskennallisella korkotasolla.⁸²

Ruotsi aikoo keventää ISK-tilin verotusta. Vuonna 2025 ISK-tilin säästösummalle säädetään verovapaa perustaso (skattefri grundnivå), joka on 150 000 kruunua (13 200 euroa). Vuotuisen verovapaan säästön tasoa nostetaan 300 000 kruunuun (26 400 euroa)⁸³ vuonna 2026.⁸⁴

Taulukko 4. Osakesäästötilin ja ISK:n keskeiset piirteet

	Suomi	Ruotsi
Tilin haltijat	Yksityishenkilöt.	Yksityishenkilöt ja kuolinpesät.
Tilejä tarjoavat tahot	Luottolaitokset ja sijoituspalveluyritykset sekä niihin rinnastettavat Suomessa toimivat ulkomaiset palveluntarjoajat, jotka ovat sijoittautuneet Euroopan talousalueelle.	Arvopaperiyhtiöt, luottolaitokset ja rahastoyhtiöt ja vastaavat ulkomaiset toimijat.
Sijoituskohteet	Pörssiyhtiöiden osakkeet. Sijoitukset rahastoihin, listaamattomien yritysten osakkeisiin tai muihin sijoitustuotteisiin eivät ole mahdollisia.	Sijoitusvälineet eli säännellyillä markkinoilla kaupattavat rahoitusvälineet, esimerkiksi osakkeet ja rahasto-osuudet ja rahavarat. Tilille ei voi sijoittaa listaamattoman yhtiön osakkeita.
Mitä tilille voi tallettaa	Osakesäästötilille voi tallettaa vain rahaa.	ISK-tilille voi siirtää omistuksessa olevia osakkeita ja rahasto-osuuksia, mutta siirtäminen realisoit siirrettäviin varoihin sisältyvän mahdollisen luovutusvoiton tai -tappion. ^a
Sijoitusten määrälliset rajoitukset	Talletuskatto 100 000 euroa, tilin sisällä ei ylärajaa arvonnousulle.	Ei rajoituksia.
Verotettavan tuoton määrittäminen	Osakesäästötilin tuotto verotetaan silloin, kun tuotto nostetaan osakesäästötililtä. Säästövarojen nostosta tuotoksi katsotaan se suhteellinen osuus, joka nostohetkellä vastaa osakesäästötilillä jäljellä olevan tuoton osuutta jäljellä olevasta säästövarojen määrästä.	Laskennallinen tulo, jossa lähtökohtana on kalenterivuoden valtiolainakorko (vähintään 1,25 % pääomapohjasta). ISK-tilin pääomapohja kerrotaan käytetyllä korolla.

^a Skatteverket (2024c).

	Suomi	Ruotsi
Veroprosentti	30 % / 34 %	30 % (vuoden 2025 alusta ISK-tilin säästösumman verovapaa osuus on 150 000 kruunua, ja vuoden 2026 alusta tämä taso nousee 300 000 kruunuun).
Sijoituksesta syntyvän tappion käsittely	Varojen nostaminen osakesäästötililtä ei muodosta missään tilanteessa verovähennyskelpoista tappiota. Osakesäästötilistä voi muodostua verotuksessa huomioon otettava tappiota vain, kun osakesäästötili lopetetaan.	Tappio ei ole vähennyskelpoinen.
Sijoituksen siirrettävyys toiselle palvelun tarjoajalle ja siirron verotus	Osakesäästötili voidaan siirtää toiselle palveluntarjoajalle ilman veroseuraamuksia.	ISK-tili voidaan siirtää toiselle palveluntarjoajalle ilman veroseuraamuksia.
Miten tiliä verotetaan, jos se saadaan perintönä tai lahjana	Osakesäästötiliä tai sillä olevia varoja ei voi lahjoittaa. Osakesäästötiliä koskeva sopimus lakkaa osakesäästötilin haltijan kuollessa. Varat arvostetaan perintöverotuksessa käypään arvoon, kuten mitkä tahansa varat. Osakesäästötilin lakkaamiseen kuoleman johdosta ei liity tuloveroseuraamuksia.	ISK-tililtä voidaan siirtää varoja perintönä, testamentilla, lahjana, osituksessa tai vastavalla tavalla toiselle sijoitustilille tai toisen tilinhaltijan ISK-tilille. ^b Ruotsissa ei ole perintö- ja lahjaverotusta, joten siirrosta ei makseta näitä veroja.

^b Ks. Skatteverket (2024d), kohta "Överföringar till kontot" ja siellä olevat esimerkit.

	Suomi	Ruotsi
Onko rajat ylittävä sijoitus mahdollinen?	Kyllä. Osakesäästötilin varoja voidaan sijoittaa ulkomaisiin osakkeisiin, mutta ulkomaisia lähdeveroja ei voida hyvittää Suomessa, vaan ne jäävät osakesäästötilin kustannukseksi. Myös ulkomailla asuva, rajoitetusti verovelvollinen henkilö voi perustaa suomalaisen osakesäästötilin. Tuottoa voidaan verottaa Suomessa rajoitetusti verovelvollisen henkilön tulona, jos verosopimus ei estä tuoton verottamista. ^c	Kyllä. Ulkomaiset lähdeverot hyvitetään ISK:sta maksettavasta verosta. Hyvityksen enimmäismäärä on Ruotsissa ISK:sta maksettava vero. Ylittävä ulkomaan vero vähennetään myöhempinä vuosina. ^d Ulkomailla asuvaan rajoitetusti verovelvolliseen tilinhaltijaan ei voida soveltaa laskennallisen tuoton verotusta Ruotsissa.

^c Verohallinto (2024).

^d Skatteverket (2024c).

Viitteet

- 1 Euroopan komissio (2020a) ja Euroopan komissio (2020b).
- 2 Koski ym. (2024) sekä Rouvinen ja Pajarinen (2024).
- 3 Puttonen (2004).
- 4 OECD (2022).
- 5 Kullas ja Oksanen (2020).
- 6 Harju, I. (2019a), ss. 359–375.
- 7 Puttonen (2004).
- 8 Euroclear Finland (2024). Hallituksen esityksen HE 44/2023 vp mukaan 45 prosenttia osakesäästötileistä oli tyhjinä kesäkuussa 2023.
- 9 Skatteverket (2024a).
- 10 Ruotsin kruunun muuntokurssina on käytetty vuoden 2023 keskimurssia.
- 11 Eduskunnan talousvaliokunnan mietintö 36/2018 vp.
- 12 HE 275/2018 vp.
- 13 Osakesäästötilin ja sijoitusvakuutusten verotus yhtenäistettiin sijoitusrahastojen kasvuosuuksien tuoton verotuksen kanssa.
- 14 Ks. kansainvälisestä vertailusta esimerkiksi HE 44/2023 vp.
- 15 Eduskunnan talousvaliokunnan mietintö 36/2018 vp ja HE 275/2018 vp.
- 16 HE 279/2018 vp.
- 17 HE 275/2018 vp.
- 18 Sillä oletuksella, että talletuskatko osakesäästötilillä olisi 50 000 euroa, kuten tiliä käyttöön otettaessa oli. Tämä luku ei suoraan ilmene hallituksen esityksestä HE 275/2018 vp, mutta se on todettu hallituksen esityksessä HE 44/2023 vp.
- 19 Valtiovarainministeriö (2018).
- 20 Euroclear Finland (2024).
- 21 Suvi Tuppuraisen haastattelu 27.6.2024.
- 22 Arno Ahosniemen haastattelu 1.8.2024.
- 23 Suomen Pankki (2024).
- 24 Verohallinto (2022a).
- 25 Tilastokeskus (2024).
- 26 Suvi Tuppuraisen haastattelu 27.6.2024.
- 27 Euroclear Finland (2022).
- 28 HE 275/2018 vp.
- 29 Arvo-osuustileille saaduista osingoista ulkomailla perityt lähdeverot voidaan hyvittää Suomessa maksettavasta osinkoverosta toisin kuin osakesäästötileille saaduista osingoista, joiden lähdeverokustannus jää tilin kustannukseksi.
- 30 Suvi Tuppuraisen haastattelu 27.6.2024. Ks. myös edellä oleva tieto, jonka mukaan Nordnetissa osakesäästötilien arvosta oli kesäkuun lopussa 2024 sijoitettuna ulkomaisiin osakkeisiin 19 prosenttia.
- 31 Suvi Tuppuraisen haastattelu 27.6.2024.
- 32 HE 44/2023 vp.
- 33 Työ- ja elinkeinoministeriö (2021).
- 34 Suvi Tuppuraisen haastattelu 27.6.2024.
- 35 Verohallinto (2022a).
- 36 Euroclear Finland (2024).
- 37 Petteri Orpon hallitus selvittää mahdollisuutta toteuttaa vastasyntyneiden osakesäästötili, jonne valtio lahjoittaa jokaiselle vastasyntyneelle suomalaiselle lapselle ensisijoituksen osana äitiyspakkausta. Valtioneuvosto (2023).
- 38 Tilastokeskus (2024).
- 39 Vuonna 2021 verotuotot vähenisivät noin 16 miljoonaa euroa, vuonna 2022 noin 34 miljoonaa euroa, vuonna 2023 noin 54 miljoonaa euroa ja vuonna 2024 noin 76 miljoonaa euroa.
- 40 Valtiovarainministeriö käytti laskelmissaan vuotuista viiden prosentin nosto-olettamaa osakesäästötileitä. HE 275/2018 vp.
- 41 Ks. HE 44/2023 vp. Talletuskatkoa nostettaessa 50 000 eurosta 100 000 euroon vuoden 2024 alussa hallitus arvioi, että talletuskaton nosto lisäisi tileille tehtäviä talletuksia noin 1,24 miljardilla eurolla. Oletus on sijoituspotentiaaliin, kuten suorien osakeomistusten arvoon ja talletusten määrään nähden edelleenkin maltillinen. Hallituksen esityksen mukaan talletuskaton noston perusteella verovuoden 2024 verotuotot pienensivät noin 5 miljoonaa euroa, vuoden 2025 noin 10 miljoonaa euroa, vuoden 2026 noin 15 miljoonaa euroa ja vuoden 2027 noin 20 miljoonaa euroa. HE 44/2023 vp.
- 42 Verohallinto (2022a).
- 43 Valtiovarainministeriö arvioi suomalaisten pääomatulojen kasvavan vuosina 2025–2028 keskimäärin noin 3,5 prosenttia vuodessa. Valtiovarainministeriö (2024).
- 44 Verohallinto (2022b).
- 45 Verohallinto (2024a).
- 46 Ks. Regeringskansliet (2011), mm. kohta 6.13.2.3.
- 47 Regeringskansliet (2010).
- 48 Regeringskansliet (2023), s. 15.
- 49 Ks. Regeringskansliet (2010), s. 128.
- 50 Riksrevisionen (2018).
- 51 Pääomapohja lasketaan tilien markkina-arvon perusteella. Ks. pääomapohjan laskennasta Näin osakesäästötili ja ISK poikkeavat toisistaan, ss. 17–18.
- 52 Skatteverket (2024a).
- 53 Ks. Regeringskansliet (2010), s. 130.
- 54 Ks. Riksrevisionen (2018). Ruotsissa valtiopäivien alainen viranomainen Riksrevisionen laati vuonna 2018 raportin ISK-säätelystä. Riksrevisionenin raportissa todettiin, että verotuotot pienentyivät yhteensä 23 miljardia Ruotsin kruunua vuosina 2012–2017 ISK-säätelyn tultua voimaan. Lisäksi realisoitumattomista luovutusvoitoista aiheutui 19 miljardin Ruotsin kruunun negatiivinen verotuottovaikutus vuoden 2017 loppuun mennessä.

- 55 Ks. Bastani ym. (2018), ss. 163–166.
- 56 Valtiovarainministeriö (2018).
- 57 Lundberg (2017).
- 58 Valtiovarainministeriö (2018).
- 59 Lundberg (2017).
- 60 Bastani ym. (2018), s. 165.
- 61 Skatteverket (2024a).
- 62 Harju (2019b), ss. 474–486.
- 63 Suomessa muun muassa Verohallinto tekee vastavia selvityksiä verolainsäädännön muutoksista erityisesti silloin, jos tällaisesta seurannasta on eduskunnan ponsi valtiopäivien aineistossa. Yleensä ottaen olisi toivottavaa, että Suomessa tarkistettaisiin säännönmukaisesti ainakin keskeisten muutettujen vero-säännösten vaikutuksia sekä jatkomuutostarpeita.
- 64 Sari Lounasmeren haastattelu 3.7.2024. On myös rahastoja, jotka tekevät sijoituspolitiikkansa mukaisesti ainoastaan vastuullisia sijoituksia, mikä mahdollistaa kestävän rahastosijoittamisen.
- 65 Harju (2019a).
- 66 Hallituksen esityksen HE 279/2018 vp mukaan osakesäästötilin sijoituskohteiden joukko olisi voinut olla laajempi ja tilin säästövarojen määrä olisi voitu jättää sääntelemättä, jos tuottoja olisi verotettu vuosittain.
- 67 Lainsäädäntö ei estä vakuutuksen maksujen suorittamista muuna omaisuutena kuin rahana. Maksujen suorittamistavat riippuvat sijoitusvakuutuksen ehdoista. Ks. Valtiovarainministeriö (2018), s. 123.
- 68 Hallituksen esityksessä HE 279/2018 vp todetaan, että esityksessä on lähdetty siitä, että osakesäästämisen voi aloittaa vain rahatalletuksella. Jos vaihtoehtoksi olisi tarjottu myös olemassa olevien sijoitusten siirtäminen osakesäästötilille, lakiehdotuksen todellisia vaikutuksia talletusvarojen aktivoimiseen ja siirtymistä arvopaperisijoituksiin olisi ollut vaikea seurata, kun suurella todennäköisyydellä jo olemassa olevat arvopaperisijoitukset olisi myös siirretty tilille. Perustelu vaikuttaa kevyeltä siihen nähden, millaisen esteen olemassa olevien sijoitusten siirtokielto osakesäästötilille muodostaa.
- 69 Tässä tapauksessa arvo-osuustilin osakkeiden hankinnan jälkeen tapahtunut arvonnousu katsottaisiin siirron jälkeen osakesäästötilin tuotoksi.
- 70 Eduskunnan talousvaliokunnan mietinnössä 36/2018 vp todettiin, että hajauttamisen näkökulmasta voisi olla perusteltua, että myöhemmässä vaiheessa sallittujen kohteiden joukkoon lisättäisiin myös sijoitusrahastot.
- 71 Ks. Näin osakesäästötili ja ISK poikkeavat toisistaan ss. 17–18.
- 72 Suvi Tuppuraisen haastattelu 27.6.2024.
- 73 Hyvityksen käyttöaika vastaisi kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta annetun lain (1552/1995) 5 §:ssä määritettyä aikaa ulkomaisen veron hyvittämiselle.
- 74 Eduskunnan talousvaliokunnan mietintö 36/2018 vp.
- 75 Ks. HE 44/2023 vp. Tuolloin suuri osa talletusrajan nostoa kannattaneista tahoista kannatti talletusrajan poistamista kokonaan. Vain harvalle osakesäästötilille oli talletuskattoa nostettaessa vielä sijoitettu varoja maksimimäärän verran.
- 76 Osakesäästötilistä annetun lain 6 §:n mukaan sallittuja sijoituskohteita ovat: 1) arvopaperimarkkinalain (746/2012) 2 luvun 1 §:n 1 kohdassa tarkoitettu arvopaperi, joka on kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetussa laissa (1070/2017) tarkoitetulla säännellyllä markkinalla tai mainitussa laissa tarkoitetussa monenkeskisessä kaupankäyntijärjestelmässä Euroopassa tai Euroopan talusalueen ulkopuolella siihen rinnastettavan kaupankäynnin kohteena ja jonka liikkeeseenlaskija on velvollinen noudattamaan arvopaperimarkkinalain 3–10 luvun tai kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain 5 luvun 3 §:n mukaista taikka niihin rinnastettavaa tiedonantovelvollisuutta sekä 2) arvopaperimarkkinalain 2 luvun 1 §:n 1 kohdassa tarkoitettu arvopaperi, jonka liikkeeseenlaskuehdoissa on sitouduttu saattamaan arvopaperit kaupankäynnin kohteeksi yhden vuoden kuluessa liikkeeseenlaskusta edellä mainituissa kaupankäyntijärjestelmissä. Sallittuihin sijoituskohteisiin luetaan myös edellä mainittujen arvopaperien liikkeeseenlaskijoiden yhtiötapahtumien perusteella merkityt arvopaperit, joiden liikkeeseenlaskuehdoissa on sitouduttu saattamaan arvopaperit kaupankäynnin kohteeksi yhden vuoden kuluessa niiden liikkeeseenlaskusta kohdassa mainituissa kaupankäyntijärjestelmissä.
- 77 Verohallinto (2024b).
- 78 Ks. osakesäästötiliin liittyvistä kansainvälisen verotuksen kysymyksistä Viitala (2021), s. 19–28.
- 79 Skatteverket (2024b).
- 80 Skatteverket (2014).
- 81 Cejje ym. (2024), ss. 1528 ja 1533.
- 82 Danske Bank (2023).
- 83 Ruotsin kruunun muuntokurssina on käytetty 13 syyskuuta 2024 päivän kurssia.
- 84 Verovapaa perustaso koskee myös sijoitusvakuutuksia ja eläkesäästämiseen tarkoitettuja PEPP-tuotteita. Ks. Regeringskansliet (2024).

Lähteet

Arvopaperimarkkinalaki 746/2012.

Bastani, S., Hansson, Å. ja Waldenström, D. (2018). Konjunkturrådets rapport 2018, Kapitalbeskattningens förutsättningar, Forskningsrapport, SNS Konjunkturråd, <https://www.sns.se/artiklar/konjunkturadets-rapport-2018-kapitalbeskattningens-forutsattningar/>

Cejje, K., Dahlberg, M., Eng, C. ja Tivéus, U. (2024). Inkomstskattelagen: En kommentar. Del II, Nordstedts Juridik.

Danske Bank (2023). Är ISK fortfarande en bra sparform? <https://danskebank.se/privat/nyheter-privat/artiklar/ar-isk-fortfarande-en-bra-sparform>

Eduskunnan talousvaliokunnan mietintö 36/2018 vp.

Eerola, E. (2015). Luovutusvoittoverotus – taloudellisia näkökohtia ja maiden välistä vertailua. VATT muistiot 44.

Euroclear Finland (2022). Arvopaperikeskus Euroclear Finlandin ylläpitämässä arvo-osuusjärjestelmässä saavutettiin miljoonan osakkeenomistajan raja. <https://www.euroclear.com/finland/fi/news-and-insights/news/miljoonan-osakkeenomistajan-raja-rikki.html>

Euroclear Finland (2024). Osakesäästötilejä yli 372 000 heinäkuun lopussa, <https://www.euroclear.com/finland/fi/news-and-insights/news/Osakesaastotileja-yli-372000.html>.

Euroopan komissio (2020a). COM(2020) 590 final.

Euroopan komissio (2020b). Commission Staff Working Document SWD(2019) 99 final.

Harju, I. (2019a). Osake- ja sijoitussäästötilit Pohjoismaissa: eroja ja yhtäläisyyksiä, osa 1, Verotus 3/2019.

Harju, I. (2019b). Osake- ja sijoitussäästötilit Pohjoismaissa: eroja ja yhtäläisyyksiä, osa 2, Verotus 4/2019.

HE 275/2018 vp.

HE 279/2018 vp.

HE 44/2023 vp.

Koski, H., Pajarinen, M. ja Rouvinen, P. (2024). Miltä Suomen aineeton pääomakanta näyttää Ruotsiin ja Saksaan verrattuna? <https://www.etla.fi/julkaisut/muistiot/milta-suomen-aineeton-paaomakanta-nayttaa-ruotsiin-ja-saksaan-verrattuna/>

Kallas, E. ja Oksanen, A. (2020). Ryysyistä rikkauksiin, EVA Artikkelit, <https://www.eva.fi/blog/2020/01/13/suomi-ei-tarvitse-vappusatasia-vaan-enemman-kansankapitalismia/>

Laki kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta 18.12.1995/1552.

Laki kaupankäynnistä rahoitusvälineillä 1070/2017.

Laki osakesäästötilistä 680/2019.

Lundberg, J. (2017). Inte självklart att ISK är skattegynnat, Nationalekonomiska föreningen, 8/2017 (årång 45).

Myrsky, M. (2015). Suomen veropolitiikka, Talentum, Helsinki.

OECD (2022). Household savings, <https://data.oecd.org/hha/household-savings.htm#indicator-chart>

Puttonen, V. (2004). Onko omistamisella väliä? Taloustieto Oy.

Regeringskansliet (2010). Schablonbeskattat investeringssparkonto och ändrad beskattning av kapitalförsäkring, <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/departementsserien-och-promemorior/2010/12/schablonbeskattat-investeringsparkonto-och-andrad-beskattning-av-kapitalforsakring/>

Regeringskansliet (2011). Budgetpropositionen för 2012, Prop. 2011/12:1 Förslag till statens budget, finansplan, <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/proposition/2011/09/prop.-2011121>

Regeringskansliet (2024). Mer pengar i plånboken för hushållen, <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2024/09/mer-pengar-i-planboken-for-hushallen/>

Riksrevisionen (2018). Investeringssparkonto – en enkel sparform i ett komplext skattesystem (RiR 2018:19), <https://www.riksrevisionen.se/rapporter/granskningsrapporter/2018/investeringsparkonto--en-enkel-sparform-i-ett-komplext-skattesystem.html>

Rouvinen P. ja Pajarinen M. (2024). Ankeutta edessä. EVA Analyysi N:o 133. <https://www.eva.fi/blog/2024/05/15/ankeutta-edessa-suomen-investoimattomuus-heijastuu-karulla-tavalla-tulevaisuuteen/>

Skatteverket (2014). Värdering av värdepapper med ledning av marknadsnotering när kontrolluppgift ska lämnas för inkomst eller ersättning i inkomstslaget kapital, <https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/edition/2024.3/323545.html>

Skatteverket (2024a). Schablonintäkter (KU 30,41) – Översikt, <https://www6.skatteverket.se/sense/app/bd26050d-5b5c-4da2-a2ed-a9b5d836ae86/sheet/e4f9aa7e-de62-483a-801f-912761d52dbd/state/analysis>

Skatteverket (2024b). Skatt på investeringssparkonto, <https://www.skatteverket.se/privat/skatte/vardepapper/investeringsparkontoisk.45fc8c94513259a4ba1d800037851.html>

Skatteverket (2024c). Svar på vanliga frågor, <https://www.skatteverket.se/privat/etjansterochblanketter/svarpavanligafragor/investeringsparkonto.4.71004e4c133e23bf6db80001071.html>

Skatteverket (2024d). Regler för investeringssparkonton, <https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/edition/2024.2/2829.html>

Suomen Pankki (2024). Kotitalouksien talletuskanta kasvoi vuoden toisella neljänneksellä, https://www.suomenpankki.fi/fi/tilastot2/tilastotiedotteet_fi/historia/2024/kotitalouksien-talletuskanta-kasvoi-vuoden-toisella-neljanneksella/

Tilastokeskus (2024). Henkilöiden pörssiosakkeet ja sijoitusrahastot henkilön iän ja sukupuolen mukaan, 2009–2022, https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__vtutk/statfin_vtutk_pxt_13di.px/

Työ- ja elinkeinoministeriö (2021). Visio 2030 – kohti vastuullista ja osaavaa omistajayhteiskuntaa, Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2021:15.

Valtioneuvosto (2023). Vahva ja välittävä Suomi, Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma 20.6.2023.

Valtiovarainministeriö (2018). Eri sijoitusmuotojen verokohtelu, Työryhmäraportti, Valtiovarainministeriön julkaisu 14/2018.

Valtiovarainministeriö (2024). Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2025–2028.

Verohallinto (2022a). Tilastotietoa vuonna 2020 perustetuista osakesäästötileistä, https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/tilastot/henkiloasiakkaiden_tuloverotilasto/verovuosi-2020/tilastotietoa-vuonna-2020-perustetuista-osakesaastotileista/

Verohallinto (2022b). Verohallinnon tilastoja: Henkilöasiakkaiden tulot, vähennykset ja verot verovuonna 2022, https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/tilastot/henkiloasiakkaiden_tuloverotilasto/verovuosi-2022/henkiloasiakkaiden-tulot-vahennykset-ja-verot-verovuonna-2022/

Verohallinto (2024a). Tilastot ja tilastotietokanta, <https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/tilastot/>

Verohallinto (2024b). Osakesäästötilin verotus, <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/81118/osakesaastotilin-verotus4/#13.3-ulkomailla-asuvan-henkil%C3%B6n-osakes%C3%A4%C3%A4st%C3%B6tili-suomessa>

Viitala, T. (2021). Osakesäästötilin kansainväliset ulottuvuudet. Verotus 1/2021.

Haastattelut

Arno Ahoniemi, Finanssiala ry:n toimitusjohtaja

Sari Lounasmeri, Pörssisäätiön toimitusjohtaja

Suvi Tuppurainen, Nordnetin Suomen maajohtaja

Analyysejä on kommentoinut tutkijana IFN:ssä (Institutet för Näringslivsforskning) Ruotsissa toimiva taloustieteen tohtori **Malin Gardberg**, Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen (Etla) toimitusjohtaja, KTT **Aki Kangasharju** sekä Etlan tutkimusneuvonantaja, taloustieteen tohtori **Petri Rouvinen**.

Teollisuuden ja työnantajien keskusliiton (TT-) säätiö on rahoittanut EVAn hanketta, jonka osana analyysi on julkaistu.

Elinkeinoelämän valtuuskunta

Elinkeinoelämän valtuuskunta EVA on elinkeinoelämän ajatuspaja, jonka tavoitteena on edistää yhteiskunnan pitkän aikavälin menestystä.

EVA toimii elinkeinoelämän ja yhteiskunnan vaikuttajien kohtaamispaikkana.

EVA tuottaa tietoa ja uusia näkökulmia julkiseen keskusteluun.

EVA Analyysit ottavat kantaa ajankohtaisiin kysymyksiin ja tarjoavat ratkaisuja yhteiskunnallisiin ongelmiin.

Analyysit löytyvät EVAn kotisivuilta www.eva.fi.

ISSN 2342-0774 (Painettu) ISSN 2342-0782 (PDF)